

## Принципи організації професійної підготовки майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах США

Початок ХХІ століття – період активного створення нової системи освіти як у світовому просторі, так і в Україні, яка орієнтується на світові і європейські стандарти. Цей процес викликаний глобальною комунікацією, інтеграцією світових регіонів, прагненням етносів жити в єдиному цивілізованому просторі, що в свою чергу потребує таких необхідних і важливих якостей особистості, як комунікативна компетентність, здатність до безконфліктної міжособистісної взаємодії, толерантність, здатність до самостійного оволодіння знаннями й уміннями, до їх творчого використання. Україна належить до багатонаціональних держав, і перед нею так само постає завдання підготовки молодшої генерації до життя й конструктивної діяльності за умов історично зумовленого культурного розмаїття і зростаючої відкритості суспільства глобальному світові.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що в психолого-педагогічній науці приділяється значна увага професійній підготовці учителів, зокрема таким її аспектам, як: філософія освіти (І. Зязюн, В. Кремень, В. Огнев'юк); психологічні основи професійного становлення вчителя (О. Божович, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн); формування педагогічної майстерності (А. Алексюк, М. Євтух, І. Зязюн, Л. Кондрашова, В. Паламарчук, М. Поташник, В. Семиченко, С. Сисоєва, В. Сухомлинський).

Метою нашої статті є окреслити актуальні принципи організації професійної підготовки майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах Сполучених Штатах Америки.

Підготовку вчителів для загальноосвітньої школи в західних країнах здійснюють університети та вищі школи університетського рівня (три– та чотирирічні вищі професійні школи). З метою надання системі вищої освіти якостей гнучкості й варіативності у США запроваджена триступенева організація вищої освіти, яка складається з відносно самостійних, але разом з тим пов'язаних між собою циклів. Перший цикл (перший ступінь) вищої освіти передбачає закріплення загальноосвітніх шкільних знань з обраного профілю освіти та підготовку фахівців середньої ланки. Другий цикл (2-3 роки) дає закінчену вищу освіту вчителя (інженера, юриста), а також ступінь бакалавра. Для тих, хто бажає підвищити свою кваліфікацію до рівня магістра, передбачається навчання до 2-х років, екзамен з ряду дисциплін підвищеного рівня та написання дисертації (аналогічної рівню дипломної роботи у вітчизняному ВНЗ). Третій ступінь можуть отримати ті, хто здобув диплом магістра та виявив неабияку схильність до науково-дослідницької діяльності. Навчання на цьому ступені передбачає складання ряду екзаменів, стажування за спеціальністю та подання дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора наук. Така триступенева структура вищої освіти дає можливість для оперативної кореляції напрямків навчання майбутніх учителів з урахуванням їх індивідуальних здібностей і разом з тим відповідає потребам педагогічної освіти у фахівцях різного рівня кваліфікації [2, с. 106-108].

Метою вищої школи США є підготовка спеціалістів, здатних системно мислити, робити правильні оцінні судження, застосовувати творчу уяву. Основний акцент робиться не на обсязі, а на фундаментальності навчання, на знаннях фахівцями концепцій розвитку певних галузей науки і техніки, на сформування в них навичок подальшої самоосвіти [1, с. 60-63].

Один із базових принципів організації системи вищої освіти у Сполучених Штатах Америки – принцип "*академічної свободи*", який виявляється насамперед у тому, що не тільки ВНЗ є автономними утвореннями, а й кожному його члену надається свобода і самостійність.

Специфікою професійної підготовки у вищій американській школі є *диференціація навчання*, що розуміється як спрямування навчально-організаційних заходів на задоволення багатоманітних інтересів і здібностей тих, хто навчається, і потреб суспільства.

Важливою особливістю підготовки майбутніх педагогів у США є реалізація принципу **випереджувального навчання**. З цією метою основний навчальний час у професійно-педагогічній освіті виділяється для використання активних форм навчання, здійснюється перехід від фронтальних та групових форм навчання до індивідуально-групових, тьюторських занять, тренінгів, роботи в малих групах, стажування і практики під керівництвом викладача-менеджера. Набули поширення моделювання професійних ситуацій, рольові ігри [3, с. 59].

Дослідники вищої освіти в США відзначають, що в університетах аналізованої країни успішно застосовується **принцип ситуаційного навчання**, що здійснюється за допомогою методу аналізу ситуацій (case study), методу "мозкового штурму" у межах малої групи, спільних (group projects) публічних виступів студентів з науково-педагогічними та методичними презентаціями й захистом рішення, що пропонується тощо. На думку американських учених, ці форми й методи навчання орієнтують не на запам'ятовування матеріалу, що мимоволі гальмує розвиток творчих здібностей, а на його розуміння й формування професійно спрямованої комунікативної компетентності.

Наступним важливим принципом організації професійної підготовки у вищих навчальних закладах США є **індивідуалізація навчання**, яка відображена як у загальній організаційній структурі вищої освіти, так і в засобах і формах навчання. Зазначимо, що у вищих навчальних закладах США не існує поняття академічної групи, академічного курсу, фіксованого терміну навчання. Студент фактично має змогу формувати індивідуальний освітній модуль відповідно до особистісних інтересів і уявлень про майбутню кар'єру. Із упровадженням у вищу освіту США модульної системи організації навчального процесу студентами пропонується блочно-модульне засвоєння навчальної інформації, визначено функції викладача як організатора навчального процесу і керівника розв'язання щюодемної ситуації, а також підвищено відповідальність студентів за якість і терміни виконання індивідуальних завдань.

Особлива увага в системі вищої освіти приділяється підготовці майбутніх фахівців до **самостійного набуття знань, навичок та вмінь**. Студенти самостійно працюють у навчально-наукових центрах, комп'ютерних лабораторіях, бібліотеці чи вдома на канікулах [3, с. 57]. Щодня студент може зустрітися з викладачем в університеті чи листуватися з ним за допомогою електронної пошти. Тому з'явилися тенденції до переорієнтація ролі викладача в керівництві самостійною роботою.

Отже, в освітній практиці США відбувається постійний пошук інноваційних форм та принципів організації професійної підготовки педагогів. На часі така організація професійної освіти розглядається як спосіб оволодіння ефективними засобами отримання інформації та набуття навичок самоосвіти. Вона має створити людину, яка вміє мислити, висувати гіпотези, робити висновки й узагальнення, володіє технологіями самовдосконалення й самореалізації.

### Література

1. Вайченко Н. особливості реформування освіти США: стаття / Н. Зайченко // Рідна школа. – № 4. – 2004. – С. 60-63.
2. Вульфсон Б.Л. Стратегія образования на Западе на пороге XXI века: посіб. / Б.Л. Вульфсон. – М.: УРАО, 1999. – 204 с. – С. 106-108.
3. Глузман А.В. Да здравствует университет! : стаття / А.В. Глузман // Особенности современного высшего образования за рубежом (Англия, Бельгия, Франция, США, Израиль). – 2003. – № 2. – С. 54-60.
4. Shelechy P. Reform on Teacher Education / P. Shelechy. – Washington D.C., American Association of Colleges of Education, 1990. – P. 10-96.
5. Steiner D. European higher education and the issues of tradition-credit and credibility / D. Steiner // Higher Education in Europe. – 1996. – Vol. XXI (№ 4). P. 65-75.